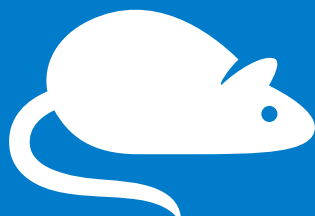

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
*Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit*

Samen muizen en andere plaagdieren bestrijden werkt

Gezamenlijke aanpak in winkelcentra en winkelgebieden

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Een muizenprobleem herkennen, voorkomen en bestrijden	4
1.1 Heeft mijn bedrijf last van een muizenprobleem?	4
1.2 Wat kan ik doen om een muizenprobleem te voorkomen?	4
1.3 Hoe kan ik een muizenprobleem bestrijden?	4
2. Samen bestrijden: wie moet wat doen?	6
2.1 U als winkelier/horeca(ondernemer)	6
2.2. Plaagdierbeheerser	7
2.3 Beheerder pand	8
2.4 Winkeliersvereniging	9
2.5 Verhuurder pand	10
2.6 Gemeente	11
3. Rol NVWA bij bestrijden plaagdieren	12
Bijlage 1: veel voorkomende plaagdieren in winkels	13
Bijlage 2: checklist Voorkomen en beheersen plaagdieren	18

Inleiding

Muizen en andere plaagdieren mogen niet aanwezig zijn in uw winkel of (horeca)zaak. Op plaatsen waar voedsel- of drinkwaren worden gemaakt of bewaard, kunnen ze ziekten veroorzaken. Daarnaast kunnen ze economische schade veroorzaken.

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) controleert horeca en levensmiddelenbedrijven op plaagdieren in verband met voedselveiligheid. In de afgelopen jaren heeft de NVWA vastgesteld dat de overlast van muizen en andere plaagdieren toeneemt. Ook brancheorganisaties merken dat dit probleem steeds groter wordt. Veel voorkomende probleemgebieden zijn winkelcentra en andere plekken waar meerdere winkels en/of (horeca)ondernemingen zijn.

Als winkelier of (horeca)ondernemer bent u zelf verantwoordelijk voor het voorkomen en bestrijden van muizen en andere plaagdieren. Maar, dit kan alleen als u het samen doet. Samen met andere winkeliers en (horeca)ondernemers naast u en bij u in de buurt. Samen met een professionele plaagdierbeheerser. En samen met andere partijen, zoals een eventuele winkeliersvereniging en de beheerder van uw pand. Muizen en andere plaagdieren worden namelijk niet gehinderd door deuren of ramen. En, ze zijn niet alleen aanwezig in bedrijven met levensmiddelen. Ze schuilen en nestelen ook graag in bijvoorbeeld kapperszaken, kledingzaken en boekenwinkels.

In dit document leest u hoe u als winkelier of (horeca)ondernemer muizen en andere plaagdieren kan herkennen. En wat u kan doen om een muizenprobleem te voorkomen en te bestrijden. Ook leest u hoe u dit samen met andere ondernemers in uw buurt en de andere belangrijke partijen kan doen. En wat ieders taken en verantwoordelijkheden zijn. Want, samen muizen en andere plaagdieren bestrijden werkt!

Muizen veroorzaken ziekten en economische schade

Muizen vormen een gezondheidsrisico voor mensen. Ze dragen namelijk bacteriën, virussen en parasieten bij zich, zoals salmonella en toxoplasmose. Ze verspreiden deze door hun uitwerpselen, urine en speeksel. Dit kan ziektes veroorzaken, bijvoorbeeld voedselvergiftiging. Daarnaast kunnen muizen schade veroorzaken.

Zo kunnen ze aan levensmiddelen en verpakkingen vreten, die u daarna niet meer kan gebruiken of verkopen. Ook kan er brand ontstaan, doordat ze knagen aan elektriciteitsdraden. En, het kan slecht zijn voor het imago van uw zaak. Bijvoorbeeld doordat er foto's op sociale media, zoals Instagram of Facebook worden geplaatst. Of doordat er een artikel in de plaatselijke krant verschijnt. Voorkom dus muizen en andere plaagdieren in uw bedrijf.

1. Een muizenprobleem herkennen, voorkomen en bestrijden

1.1 Heeft mijn bedrijf last van een muizenprobleem?

In elk winkel- of (horeca)pand kunnen muizen aanwezig zijn. Ze komen af op voedsel, warmte, en/of een beschutte plek. Bijvoorbeeld om te slapen of een nest te maken. Ze nestelen zich bij voorkeur op slecht bereikbare plekken en tussen losse materialen. Denk aan ruimtes tussen plafonds en vloeren. En aan plekken achter, boven en onder muren, luiken of andere afscheidingen. Controleer daarom regelmatig in uw bedrijf of er muizen zijn. Hoe sneller u ingrijpt, hoe beter u het probleem kan aanpakken.

Uw bedrijf heeft waarschijnlijk last van muizen als u de volgende dingen ziet of merkt:

- Aangevreten levensmiddelen, verpakkingen, isolatiemateriaal of kabels.
- Een doordringende geur (muizenurine).
- Keutels. Muizenkeutels zien eruit als hagelslag. Zijn de keutels zacht en glanzend? Dit kan een teken zijn van een actieve plaag. Oude keutels zijn hard en ingedroogd.
- Een bruine, vette aanslag op vloeren, muren en leidingen. Dit heet buiksmeer. Buiksmeer wordt pas zichtbaar als muizen langere tijd in het pand aanwezig zijn en vaak dezelfde route lopen.

1.2 Wat kan ik doen om een muizenprobleem te voorkomen?

Zorg dat de muizen niet (meer) kunnen binnenkomen

- Muizen kunnen al naar binnen komen door gaten en kieren ter grootte van een balpen (0,5 centimeter). Denk aan gaten en kieren bij de vloeren, plafonds en muren. Vul deze gaten en kieren op met materiaal waar muizen niet doorheen kunnen knagen. Bijvoorbeeld kit, staalwol of ijzergaas.
- Laat deuren en ramen niet openstaan. Zorg ervoor dat kieren onder de deur zo klein mogelijk zijn, door een deurborstel onderaan de deur te plaatsen.

Zorg dat uw bedrijf opgeruimd en schoon is

- Laat geen etensresten op de vloer of op werkbanken liggen. Dit trekt muizen aan.
- Verwijder spullen die u niet meer gebruikt en materiaal als papier en karton. Dit kunnen muizen gebruiken om een nest te bouwen.
- Haal bij het schoonmaken apparatuur van z'n plek, zodat u ook achter en onder de apparatuur schoon kan maken.
- Stop levensmiddelen in afgesloten plastic boxen, glazen potten of blikken.
- Zorg dat de afvalbakken goed afgesloten zijn.

1.3 Hoe kan ik een muizenprobleem bestrijden?

Heeft u last van muizen? Dan is de kans groot dat winkeliers en (horeca)ondernemers in uw omgeving er ook last van hebben. Of, heeft u nog geen last van muizen, maar winkeliers en (horeca)ondernemers in uw omgeving wel? Dan is de kans groot dat u er ook last van krijgt. Informeer elkaar daarom en pak het probleem samen aan.

Bestrijd muizen niet zelf. Schakel samen een professionele plaagdierbeheerser in. Zo kan u ook de kosten van een plaagdierbeheerser delen. Samen bestrijden werkt!

Plagdierbeheerser

Laat bij overlast de muizen bestrijden door een professionele plaagdierbeheerser. Een professionele plaagdierbeheerser werkt volgens de regels van 'Integrated Pest Management' (IPM). IPM richt zich op het voorkomen en beheersen van plaagdieren. Als bouwkundige en hygiënische maatregelen het probleem onvoldoende oplossen, start de bestrijder met mechanische bestrijdingsmiddelen als klapvallen. Als ook dat niet werkt, mag de professionele plaagdierbeheerser chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken.

Let op! Niet-toegestane bestrijding

U mag geen muizen weren of bestrijden met een kat. Volgens de Warenwet mogen huisdieren niet op plaatsen komen waar eten wordt gemaakt of wordt opgeslagen.

U mag geen lijmplanken of lijmvallen gebruiken om muizen te vangen. Dit veroorzaakt namelijk ernstig dierenleed.

Ook mag u zelf geen gif plaatsen om muizen te bestrijden. Dit kan gevaar opleveren voor de voedselveiligheid en de gezondheid van mensen. Alleen in uiterste gevallen mogen professionele plaagdierbeheersers gif gebruiken.

2. Samen bestrijden: wie moet wat doen?

Muizen en andere plaagdieren bestrijden kan u het beste samen doen met:

- andere winkeliers en (horeca)ondernemers in de buurt;
- een professionele plaagdierbeheerser;
- de beheerder van uw pand;
- een eventuele winkeliersvereniging;
- de verhuurder van uw pand (die eigenaar is);
- de gemeente.

Iedereen heeft zijn of haar eigen verantwoordelijkheden. Hieronder staan de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen.

2.1 U als winkelier/horeca(ondernemer)

Als winkelier of (horeca)ondernemer bent u altijd zelf verantwoordelijk voor het voorkomen, herkennen en bestrijden van muizen en andere plaagdieren

Wat zijn uw verantwoordelijkheden?

- Voorkom een muizenprobleem, door ervoor te zorgen dat de muizen niet (meer) binnenkomen en uw bedrijf opgeruimd en schoon is.
(Zie 1.2 Wat kan ik doen om een muizenprobleem te voorkomen?)
- Controleer uw bedrijf regelmatig op sporen van muizen.
(Zie 1.1 Heeft mijn bedrijf last van een muizenprobleem? en de checklist in bijlage 2.)
- Ziet u sporen van muizen? Informeer dan de volgende partijen:
 - Winkeliers en (horeca)ondernemers in uw buurt. Het beste is om het probleem samen aan te pakken.
 - Huurt u het pand? Informeer dan ook de beheerder en de eigenaar (de verhuurder) van het pand. Zij kunnen ondersteunen bij het aanpakken van het probleem.
 - Is er een winkeliersvereniging actief? Informeer dan ook de winkeliersvereniging. De winkeliersvereniging kan ondersteunen bij het aanpakken van het probleem.
 - Bent u franchisenemer? Informeer dan ook het hoofdkantoor.
 - Bent u lid van een branchevereniging? Neem dan ook contact op met deze branchevereniging. Die kan u misschien meer informatie over plaagdierbestrijding geven.
- Schakel een professionele plaagdierbeheerser in. Het beste is om dit samen met andere winkeliers en horeca(ondernemers) in uw omgeving te doen. Zie meer informatie hierna bij 2.2 Plaagdierbeheerser.
- Stel samen met de plaagdierbeheerser een plan van aanpak op. Maak duidelijke afspraken over taken en verantwoordelijkheden. Volg de adviezen van de plaagdierbeheerser op.

Tip! Gebruik de checklist in dit document (bijlage 2) om uw bedrijf te controleren op sporen van muizen en andere plaagdieren

Samen plaagdieren bestrijden werkt!

2.2. Plaagdierbeheerser

Maak samen met een professionele plaagdierbeheerser een plan van aanpak

- Heeft u een muizenprobleem? Schakel dan een professionele plaagdierbeheerser in. Doe dit samen met andere winkeliers en/of (horeca)ondernemers in uw omgeving. Samen bestrijden werkt!
- Werken andere winkeliers en/of (horeca)ondernemers al samen met een professionele plaagdierbeheerser? Dan is het wellicht een idee om met dezelfde plaagdierbeheerser te werken en een gezamenlijk plan van aanpak te maken. Wilt u met een andere plaagdierbeheerser werken? Dan is het verstandig als deze overlegt met andere plaagdierbeheersers die in uw omgeving actief zijn en er een gezamenlijk plan van aanpak wordt gemaakt.
- Maak samen met de professionele plaagdierbeheerser van uw keuze een plan van aanpak.
- Treedt er geen verbetering op? Bespreek dit dan met de plaagdierbeheerser en kijk wat er nodig is om het probleem op te lossen. Kijk ook kritisch of u zelf voldoende doet om het probleem op te lossen.

Tip! Gebruik de checklist in dit document (bijlage 2) om een plan van aanpak te maken samen met de plaagdierbeheerser

Wat zijn de taken van de plaagdierbeheerser?

Een professionele plaagdierbeheerser:

- handelt volgens een vakbekwaamheidsdiploma en werkt volgens Integrated Pest Management (IPM);
- legt tijdens een introductiegesprek uit wat de werkwijze is. Brengt de aard, omvang, ernst en de risico's van de muizenplaag in kaart. Dit wordt een risico-inventarisatie genoemd. De plaagdierbeheerser bespreekt de resultaten van de risico-inventarisatie met u;
- maakt een dossier met hierin minimaal: een plattegrond van uw bedrijf, een plan van aanpak, de gebruikte bestrijdingsmiddelen en de afspraken;
- maakt na elk bezoek een rapport over de acties die hij als plaagdierbeheerser heeft uitgevoerd en de acties die u zelf moet uitvoeren;
- adviseert u om samenwerking te zoeken met andere winkeliers, (horeca)ondernemers en eventuele de winkeliersvereniging en/of gebouwbeheerder als het plaagdierprobleem groter is dan alleen uw pand;
- controleert bij gebruik van gif regelmatig of de muizen eten van het gif. Muizen worden resistent voor het gif als dit te lang wordt gebruikt. Dit betekent dat ze niet gedood worden door het gif.

Samen plaagdieren bestrijden werkt!

2.3 Beheerder pand

Bespreek uw muizenprobleem met de beheerder van uw pand. De beheerder kan ondersteunen bij het oplossen van het probleem

De beheerder van uw pand of unit, verzorgt het beheer van uw pand/unit. De beheerder kan een coördinerende rol vervullen in het samenbrengen van andere winkeliers en/of horeca(ondernemers) die ook overlast hebben. De beheerder kan ook helpen in het gesprek voor een gezamenlijke aanpak van de muizenplaag.

Wat zijn de taken van de beheerder?

De beheerder:

- controleert alle gezamenlijke ruimten van het winkelcentrum op sporen van muizen of andere plaagdieren;
- ziet erop toe dat u en andere huurders de gehuurde panden regelmatig controleren op sporen van muizen. En dat u en andere huurders er alles aan doen om een muizenprobleem te voorkomen; (Zie 1.2 Wat kan ik doen om een muizenprobleem te voorkomen?)
- vraagt alle betrokken plaagdierbeheersers om een gezamenlijk plan van aanpak;
- bespreekt dit plan van aanpak met alle winkeliers en (horeca)ondernemers;
- volgt de adviezen voor de openbare ruimte(s) uit dit plan van aanpak op;
- adviseert de verhuurder (de eigenaar) van het pand over bouwkundige en/of technische oplossingen die nodig zijn voor een goede gezamenlijke aanpak;
- stelt de gemeente op de hoogte van de problemen.

Samen plaagdieren bestrijden werkt!

2.4 Winkeliersvereniging

Is er een winkeliersvereniging actief? Bespreek uw muizenprobleem dan met de winkeliersvereniging. De winkeliersvereniging kan een ondersteunende rol spelen

Sommige winkelcentra of winkelgebieden beschikken over een winkeliersvereniging. Is er in uw winkelgebied een winkeliersvereniging actief? Informeer deze vereniging dan over uw muizenprobleem. De winkeliersvereniging kan een ondersteunende rol spelen. Is er geen winkeliersvereniging actief? Dan kan de beheerder van het pand een vergelijkbare rol op zich nemen (zie hiervoor bij 2.3 Beheerder pand).

Wat zijn de taken van de winkeliersvereniging?

De winkeliersvereniging:

- bespreekt plaagdiermanagement regelmatig bij het overleg van de winkeliersvereniging;
- bespreekt het gezamenlijke plan van aanpak van de plaagdierbeheersers met alle winkeliers en (horeca)-ondernemers;
- zorgt dat de adviezen voor de openbare ruimte(s) uit dit plan van aanpak worden opgevolgd;
- stelt de gemeente op de hoogte van de problemen.

Samen plaagdieren bestrijden werkt!

2.5 Verhuurder pand

Bespreek uw muizenprobleem met de verhuurder van uw pand. De verhuurder is verantwoordelijk voor de bouwkundige staat van het pand

De eigenaar van het pand die het pand aan u verhuurt, is op basis van het Bouwbesluit verantwoordelijk voor de bouwkundige staat van het pand.

Wat zijn de taken van de verhuurder?

De verhuurder:

- zorgt voor preventieve maatregelen om muizen en andere plaagdieren te weren;
- volgt de adviezen op uit het plan van aanpak van plaagdierbeheersers met betrekking tot het vastgoed.

Samen plaagdieren bestrijden werkt!

2.6 Gemeente

Bespreek uw muizenprobleem met de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor openbare ruimten

De gemeente heeft een zorgplicht als het gaat om problemen die worden veroorzaakt door muizen en andere plaagdieren in en om woningen, gebouwen en openbare terreinen.

Wat zijn de taken van de gemeente?

De gemeente:

- stelt volgens de Woningwet een bouwbesluit vast. In dit bouwbesluit staat hoe muizen en andere plaagdieren moeten worden voorkomen of bestreden in gebouwen in de gemeente;
- zorgt voor goede reiniging en onderhoud van de openbare ruimte, zoals pleinen, groenstroken en slootkanten;
- bestrijdt muizen en andere plaagdieren in de openbare ruimte;
- Zorgt dat de adviezen voor de openbare ruimte uit dit plan van aanpak worden opgevolgd;
- handhaaft als de stappen uit het gezamenlijke plan van aanpak niet worden uitgevoerd en/of als de adviezen van de plaagdierbeheerser niet worden opgevolgd;
- onderzoekt of het bouwbesluit wordt nageleefd. Als een eigenaar van een pand niet voldoet aan de voorwaarden kan de gemeente een straf opleggen.

Samen plaagdieren bestrijden werkt!

3. Rol NVWA bij bestrijden plaagdieren

De NVWA controleert bij horeca- en levensmiddelenbedrijven of er (sporen van) muizen of andere plaagdieren zijn en of deze op de juiste manier geweerd of bestreden worden.

Waar let de NVWA op?

Inspecteurs letten op de volgende onderwerpen:

- of u muizen en andere plaagdieren in uw bedrijf voorkomt. Hierbij kijkt de NVWA naar de bouwtechnische situatie en de hygiëne;
- in hoeverre muizen of plaagdieren zijn gesignaleerd;
- welke bestrijdingsmiddelen er in uw bedrijf gebruikt worden. Het is niet toegestaan om zelf chemische bestrijdingsmiddelen te plaatsen. Alleen professionele plaagdierbeheersers mogen dit;
- of de bestrijdingsmiddelen gebruikt worden volgens het gebruiksvoorschrift. Hoe de bestrijdingsmiddelen gebruikt worden. Het gebruiksvoorschrift is hierbij het uitgangspunt;
- of er bij de bestrijding geen sprake is van onnodig dierenleed.

Als de NVWA-inspecteur een overtreding constateert, wordt er een passende maatregel genomen volgens het interventiebeleid.

Bijlage 1: veel voorkomende plaagdieren in winkels

Dit document richt zich vooral op het voorkomen en bestrijden van muizen. Er zijn meer plaagdieren die overlast kunnen veroorzaken. In onderstaande tabel staan een aantal andere veel voorkomende plaagdieren en hun kenmerken.

diersoort	herkenbaarheid	schade	waar?
Huismuis	<ul style="list-style-type: none"> • Ranke bouw: 6-11 cm lang (volwassen dier) • Grote oren en een lichte buik • Kleur: licht- tot donkerbruin • Staart even lang als het lijf • Keutels lijken op hagelslag 	<ul style="list-style-type: none"> • Bevuiling door urine en keutels • Overbrengen van ziekten • Knaagschade aan voorraden en verpakkingen • Knaagschade aan leidingen en isolatiemateriaal • Kans op brand • Hoge schadeposten • Imagoschade 	<ul style="list-style-type: none"> • Plekken waar voedsel is: de muis is een alleseter (onder andere granen, peulvruchten, noten en vetrijke spijzen) • Plekken waar goederen en verpakkingen (papier, karton, enzovoort) worden opgeslagen • Verlaagde plafonds • Plekken waar afval niet goed afgesloten wordt opgeslagen
Bruine ratten	<ul style="list-style-type: none"> • Lichaamslengte: 22- 30 cm • Stompe snuit, kleine oren en een dikker lijf dan de zwarte rat (<i>Rattus rattus</i>) • Een dikke, kale staart, die korter is dan het lichaam • Keutels: 2 bij 0,5 cm <p>Voor een goede aanpak is het belangrijk om zeker te weten of het om bruine of zwarte ratten gaat. Alleen een specialist kan dit vaststellen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bevuiling door urine en keutels • Overbrengen van ziekten • Knaagschade aan voorraden en verpakkingen • Knaagschade aan leidingen en isolatiemateriaal • Inzakking door graafgangen • Kans op brand • Hoge schadeposten • Imagoschade 	<ul style="list-style-type: none"> • Plekken waar voedsel is: de bruine rat is een alleseter (onder andere granen, zaden, fruit, vlees en insecten) • Leeft meestal op of onder de grond in de nabijheid van water (denk aan: riolering en kruipruimten) • Zijn uitstekende gravers en zwemmers, maar klimmen soms ook • De enige soort die in de Benelux in riolen leeft • Plekken waar afval niet goed afgesloten wordt opgeslagen • In principe een nachtdier • Leeft in kleine sociale groepen
Zwarte ratten	<ul style="list-style-type: none"> • Lichaamslengte: 14 - 23 cm • Spitse snuit, grote oren • Een dunne staart die langer is dan het lichaam • Keutels: 1 bij 0,3 cm <p>Voor een goede aanpak is het belangrijk om zeker te weten of het om zwarte of bruine ratten gaat. Alleen een specialist kan dit vaststellen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bevuiling door urine en keutels • Overbrengen van ziekten • Knaagschade aan voorraden en verpakkingen • Knaagschade aan leidingen, isolatiemateriaal en ander materiaal • Inzakking door graafgangen • Kans op brand • Hoge schadeposten • Imagoschade 	<ul style="list-style-type: none"> • Plekken waar voedsel is: de zwarte rat is een alleseter (onder andere granen, zaden, fruit, vlees en insecten) • Leeft binnen in warme gebouwen • Is een klimmer en zit graag hoog • Komt eveneens voor in kelders en spouwen • Nachtdier • Kan grote sociale groepen vormen

diersoort	herkenbaarheid	schade	waar?
Mieren; verschillende soorten	<ul style="list-style-type: none"> • Donkerbruin tot zwart van kleur • Een kleine 'knoop' (segment) ter hoogte van de taille • Kleine hoopjes aarde of zand wijzen op nestplaatsen <p>In winkelcentra en winkelgebieden kunnen verschillende soorten mieren voorkomen. Voor de aanpak is het belangrijk om vast te stellen om welke soort mier het gaat. Alleen een specialist kan dit vaststellen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vervuiling van voorraden en materialen • Verzakkingen door graafgangen en nesten • Imagoschade 	<ul style="list-style-type: none"> • Voedselzoekende werksters volgen duidelijk vastgelegde routes rond voedselbronnen • Ze verkiezen zoete voedingswaren, maar ook proteïnerijk voedsel wordt ook meegenomen • Nestplaatsen tuinmieren: vaak buiten - in de grond en onder bestrating aan de zonnige kant van gebouwen. De aanwezigheid van fijn gemalen aarde rond de uitgangen van het nest verraadt vaak de aanwezigheid van een nestplaats

diersoort	herkenbaarheid	schade	waar?
Vliegende insecten (muggen, vliegen, motmuggen, fruitvliegen, voorraad insecten (vliegend en kruipende), voorraad motten, rijstmeelkever, tabakskever, broodkever et cetera)	<ul style="list-style-type: none"> • Levende en dode insecten • Vliegenvlekjes of uitwerpselen • Maden of larven in de keuken/afvalcontainers • Larven in en op producten en rekken <p>Voor een goede aanpak is het belangrijk om te weten om welk vliegend insect het gaat. Alleen een specialist kan dit vaststellen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voedselveiligheid en hygiënerisico's • Aantasting voorraden door larven • Vervuiling door uitwerpselen en dode insecten • Hoge schadeposten • Imagoschade 	<ul style="list-style-type: none"> • Plekken waar voedsel is • Onder winkelrekken waar gemorst voedsel ligt • Plekken waar FIFO niet wordt gehanteerd
Kakkerlakken, meestal de Duitse kakkerlak	<ul style="list-style-type: none"> • Een op de rug gezien eironde en verticaal afgeplatte lichaamsvorm • 5 – 15 mm lang • Bruin met 2 donkere lengtestrepen op het borstschild • Goed gecamoufleerd • De vleugels zijn bij zowel mannetjes als vrouwtjes even lang als het achterlijf of net iets langer • Beweegt zich lopend en klimmend 	<ul style="list-style-type: none"> • Voedselveiligheid en hygiënerisico's • Vervuiling door ontlasting en dode insecten • Aantasting voorraden door maden • Imagoschade 	<ul style="list-style-type: none"> • Plekken waar het warm en vochtige is • Nachtdieren • Plekken waar voedsel is: Duitse kakkerlakken zijn alleseters • Plekken met een slechte hygiëne

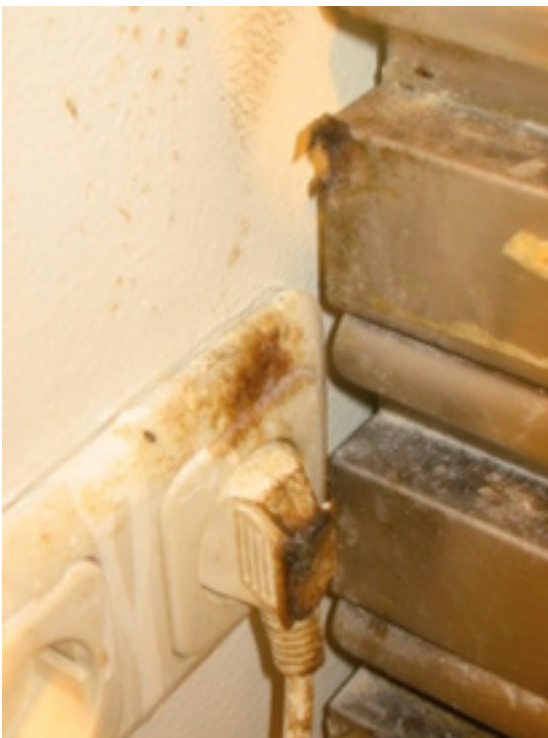
diersoort	herkenbaarheid	schade	waar?
Vogels	<ul style="list-style-type: none"> • Verwilderde duiven, spreeuwen, meeuwen, kauwen, mussen en andere vogels <p>Voor een goede aanpak is het belangrijk om te weten om welk soort vogel het gaat. Alleen een specialist kan dit vaststellen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Overbrengen bacteriën, schimmels, virussen en parasieten op de mens, zoals ornithosis, salmonella, listeria, Escherichia coli, Toxoplasma, arbovirus en paramyxovirus • Vervuilen gebouwen, koopwaar en/of voedingsmiddelen • Beschadigen gebouwen door corrosie aan verschillende bouwmaterialen of verstopen van afvoeren • Geluids- en stankoverlast • Gevaar van uitglijden en vallen 	

Buiksmeer

Vettige (donkerkleurige) afscheiding van de (vette) buikharen van de muis. De afscheiding blijft achter op plekken waar muizen veel lopen. Bijvoorbeeld op muren waar de muis vaak tegenaan klimt.

Buiksmeer op de rand van een muur

Buiksmeer op stekker

Knaagschade

Schade ontstaan door knagen van muizen of andere knaagdieren. De dieren knagen om hun snijtanden, die gedurende hun leven doorgroeien, kort te houden. Enkele voorbeelden van zaken waar muizen aan knagen zijn: voedsel, verpakings- en isolatiemateriaal, leidingen en kabels.

Aangevreten eierdozen

Aangevreten paprika

Bijlage 2: checklist Voorkomen en beheersen plaagdieren

Voorkomen

Wat kunt u zelf doen?

- 1 Controleren en weren
- 2 Opruimen en schoonmaken
- 3 Juist opslaan levensmiddelen
- 4 Samenwerken

Gebruik hiervoor onderstaande **CHECKLIST**

Beheersen

Wat doet de plaagdierbeheerser?

- 1 Introductiegesprek
- 2 Aanleggen dossier
- 3 Uitvoeren inventarisatie
- 4 Bepalen strategie **CHECKLIST (z.o.z.)**
- 5 Opstellen plan van aanpak
- 6 Uitvoeren plan van aanpak
- 7 Evalueren

CHECKLIST voor ondernemers om overlast van muizen en andere plaagdieren te voorkomen en beperken

1 Controleren en weren	Controleer regelmatig of er (sporen van) plaagdieren in uw bedrijf aanwezig zijn. Dicht gaten en kieren in muren, vloeren en plafonds.
2 Opruimen en schoonmaken	Verwijder vuil als etensresten, aangekoekt vet, lege dozen en uitwerpselen of andere sporen van plaagdieren zoals spinrag of buikmeer. Leeg regelmatig afvalbakken en sluit deze af. Verwijder spullen die u niet meer gebruikt.
3 Juist opslaan levensmiddelen	Controleer de buitenomgeving van het pand op zwerfafval en volle containers. Sluit levensmiddelen op in afsluitbare bakken, potten of blikken. Maak de vloeren langs de wanden vrij door grondstoffen en apparatuur in stellingen of op werkbanken te plaatsen.
4 Samenwerken	Bespreek de situatie met de omliggende bedrijven. Zoek contact met andere betrokken, zoals de verhuurder of beheerder van het pand en de winkeliersvereniging.

Heeft u hulp nodig bij het voorkomen en bestrijden van plaagdieren, schakel dan een gecertificeerde plaagdierbeheerser in.

Bespreek tijdens het introductiegesprek ❶ met de plaagdierbeheerser de wensen, verwachtingen en mogelijkheden. De beheerser brengt de omvang en de bron van het probleem in kaart ❷ en legt een dossier aan waarin bedrijfsgegevens, plan van aanpak, adviezen en bezoeken worden vermeld. De strategie ❸ wordt bepaald. ❹ Gebruik onderstaande checklist tijdens het gesprek met de plaagdierbeheerser voor het maken van afspraken. Doe dit voordat u een contract afsluit. Leg deze afspraken vast op papier; u blijft verantwoordelijk voor de bestrijding.

De plaagdierbeheerser stelt een plan van aanpak op ❺ en bespreekt deze met u. Het plan van aanpak bevat de strategie, een plattegrond van uw bedrijf en een tijdpad. De beheerser voert inspecties volgens het plan van aanpak uit en noteert in het dossier welke waarnemingen zijn gedaan, welke acties zijn uitgevoerd en adviseert u als ondernemer. ❻ Evalueer met de plaagdierbeheerser of de gekozen strategie werkt. ❼ Gebruik hiervoor opnieuw de checklist.

❹ CHECKLIST voor het bepalen van de strategie met de plaagdierbeheerser

Monitoring plaagdieren <i>Gericht op activiteit van de plaagdieren.</i>	Beschrijf welke plaagdieren in het bedrijf aanwezig zijn, wat de ernst van de overlast is en welke sporen zijn aangetroffen.
Controleren en verbeteren wering <i>Preventieve maatregelen gericht op bouwkunde en hygiëne.</i>	Controleer plafonds, vloeren, wanden, muren, ramen, deuren en kabeldoorvoeren.
	Beschrijf voor elk punt wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van herstel, de uitvoeringstermijn, de kosten en de controle op de uitvoering.
Mechanische bestrijding	Plaagdierbeheerser plaatst mechanische vallen (klap- of inloopvallen).
	Beschrijf wie de mechanische vangmiddelen controleert en met welke frequentie.
	Beschrijf wie de mechanische vangmiddelen leegt en met welke frequentie.
<i>Als bovenstaande maatregelen niet het gewenste resultaat hebben, kan de plaagdierbeheerser overgaan op chemische bestrijding.</i>	
Chemische bestrijding <i>Alleen als eerdere acties zijn doorlopen door een plaagdierbeheerser.</i>	Plaagdierbeheerser plaatst chemische bestrijdingsmiddelen.
	Plaagdierbeheerser controleert opname chemische bestrijdingsmiddelen en legt de controlefrequentie vast.
	Plaagdierbeheerser bepaalt de gebruiksduur van de chemische bestrijdingsmiddelen en legt dit vast.
	Plaagdierbeheerser bepaalt de datum waarop hij de chemische bestrijdingsmiddelen verwijdert en legt dit vast.

Meer informatie over muizen: www.nvwa.nl/muizen

Dit is een uitgave van:

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Catharijnesingel 59 | 3511 GG Utrecht

Postbus 43006 | 3540 AA Utrecht
T (088) 223 33 33

info@nvwa.nl
www.nvwa.nl

Augustus 2021